Voortgangsrapportage 2019-2020
Jaarplan 2020-2021

Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn

Voorwoord

Dé student in het hoger onderwijs bestaat niet. Studenten hebben allen een verschillende achtergrond, zoals opleiding, het land van afkomst, maar ook op het gebied van gezondheid en welzijn zijn er verschillen tussen studenten. De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn focust op studenten met een (extra) ondersteuningsvraag. Dit zijn studenten die belemmeringen ervaren als gevolg van bijvoorbeeld (1) een functiebeperking[1], (2) chronische ziekte of (3) psychische klachten, (4) zwangerschap en jong ouderschap, (5) gendertransitie en (6) of bijzondere familieomstandigheden, zoals mantelzorg.

Toegankelijk inclusief onderwijs is bepalend voor het welzijn van studenten met een ondersteuningsvraag. De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn richt zich in het hoger onderwijs niet alleen op studenten met psychische klachten maar ook op het bredere thema studentenwelzijn. De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn is in 2018 ingesteld door minister van Engelshoven en bestaat uit vertegenwoordigers van de VSNU, de Vereniging Hogescholen, de Universiteit voor Humanistiek, de studentenbonden ISO en LSVb, ECIO (het expertisecentrum inclusief onderwijs) en OCW.

De Landelijke Werkgroep richt zich op de implementatie van de Gezamenlijke Ambitie Studentenwelzijn binnen het hoger onderwijs. Hiervoor zijn gezamenlijke knelpunten geïdentificeerd en is gekeken naar mogelijke verbeteringen rondom studentenwelzijn. Het is aan de individuele instellingen om hier, samen met de medezeggenschapsorganen en eventueel met ondersteuning van experts, verdere invulling aan te geven. Met deze voortgangsrapportage doet de Landelijke Werkgroep verslag over de activiteiten van 2019-2020. Met het jaarplan wordt vooruit geblikt naar de plannen voor 2020-2021. Een jaarplan met een aantal prioriteiten die centraal op de agenda staan. Een agenda die vanzelfsprekend niet exclusief tot deze prioriteiten is gelimiteerd, maar ook inclusief de zaken en taken zal zijn die vanuit de beleidsactualiteit bij de Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn, worden belegd.

In zowel de voortgang, over het afgelopen jaar, als de plannen voor het volgende jaar spelen de bijzondere omstandigheden, veroorzaakt door het coronavirus, een rol. Onderwijsinstellingen hebben vanwege het coronavirus snel moeten omschakelen naar digitaal onderwijs en begeleiding op afstand. Een uitdaging die zowel resulteerde in mooie initiatieven als de ervaring van obstakels op het gebied van studentenwelzijn. Verschillende initiatieven zijn beschreven in de Handreiking studentenwelzijn in Corona-tijd om onder bijzondere omstandigheden de stress voor studenten met een ondersteuningsvraag te verminderen. We verwachten dat ook in het jaar 2020-2021 de verschillende corona-maatregelen, die het hoger onderwijs treffen, nog van kracht zullen zijn. Dit heeft wellicht ook gevolgen voor de organisatie van grote bijeenkomsten.

[1] Zintuiglijke of ander functiestoornis die de studievoortgang vertraagt, zoals visuele, auditieve en motorische handicaps, stoornissen in taal (dyslexie), rekenen (dyscalculie), informatieverwerking (autisme), aandacht (AD(H)D, spraak, uithoudingsvermogen, geheugen/concentratievermogen en orgaanfuncties, fobieën, depressies, epilepsie, reuma, M.E., chronische RSI en zware migraine.

1 Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn

Op 16 januari 2019 heeft de Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn het doel, de opdracht, samenstelling en rolverdeling van de werkgroep vastgesteld. Over de uitvoering van de opdracht hebben de partijen in een startdocument, met een gezamenlijke ambitie, afspraken gemaakt.

Doel
De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn heeft als doel het verwezenlijken van de gezamenlijke ambitie Studentenwelzijn aan de hand van de vijf pijlers van de Gezamenlijke Ambitie Studentenwelzijn.

Opdracht
De partijen in de werkgroep onderschrijven het belang van studentenwelzijn en onderschrijven dat studentenwelzijn een belangrijke voorwaarde is voor studiesucces. De partijen dragen een gezamenlijke verantwoordelijkheid, samen met de student zelf, hulpverlenende instanties en ketenpartners uit andere domeinen zoals zorg en arbeidsmarkt.
De werkgroep monitort de voortgang van de landelijke activiteiten in het hoger onderwijs in relatie tot de vijf thema's van de gezamenlijke ambitie. De partijen rapporteren over de eigen bijdrage, gerelateerd aan de afspraken die zijn vastgelegd in de gezamenlijke ambitie. Zij stimuleren de individuele instellingen in het hoger onderwijs en andere partijen om, samen met medezeggenschap, mede invulling te geven aan de gezamenlijke ambitie. De werkgroep agendeert actuele kwesties binnen studentenwelzijn in het hoger onderwijs.

Samenstelling en rolverdeling
De samenstelling en de rolverdeling binnen de werkgroep is als volgt:
- Vertegenwoordigers van ministerie van OCW (tevens rol van opdrachtgever)
- Vertegenwoordigers van ECIO (voorheen handicap + studie) (tevens in rol van voorzitter en secretaris)
- Vertegenwoordigers van VH (lid)
- Vertegenwoordigers van VSNU (lid)
- Vertegenwoordigers van UvH (lid)
- Vertegenwoordigers van LSVb (lid)
- Vertegenwoordigers van ISO (lid)

Werkgroepbijeenkomsten
De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn komt meermaals per jaar bijeen. Structurele agendapunten, gerelateerd aan studentenwelzijn, zijn daarbij:
- Het monitoren van de voortgang van de landelijke activiteiten in het hoger onderwijs op de vijf thema's van de gezamenlijke ambitie.
- Monitoring van uitvoering moties in samenwerking met het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn.
- Het monitoren van de beantwoording van Kamer- en Commissievragen over studentenwelzijn.
- Het evalueren van effecten van nieuw beleid in samenwerking met het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn.

Samenwerking rondom de gezamenlijke ambitie studentenwelzijn
De Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn werkt nauw samen in verschillende overlegstructuren. Het schema op de volgende pagina geeft inzicht in de samenwerking op student-, instellings- en landelijk niveau.

Overlegstructuren

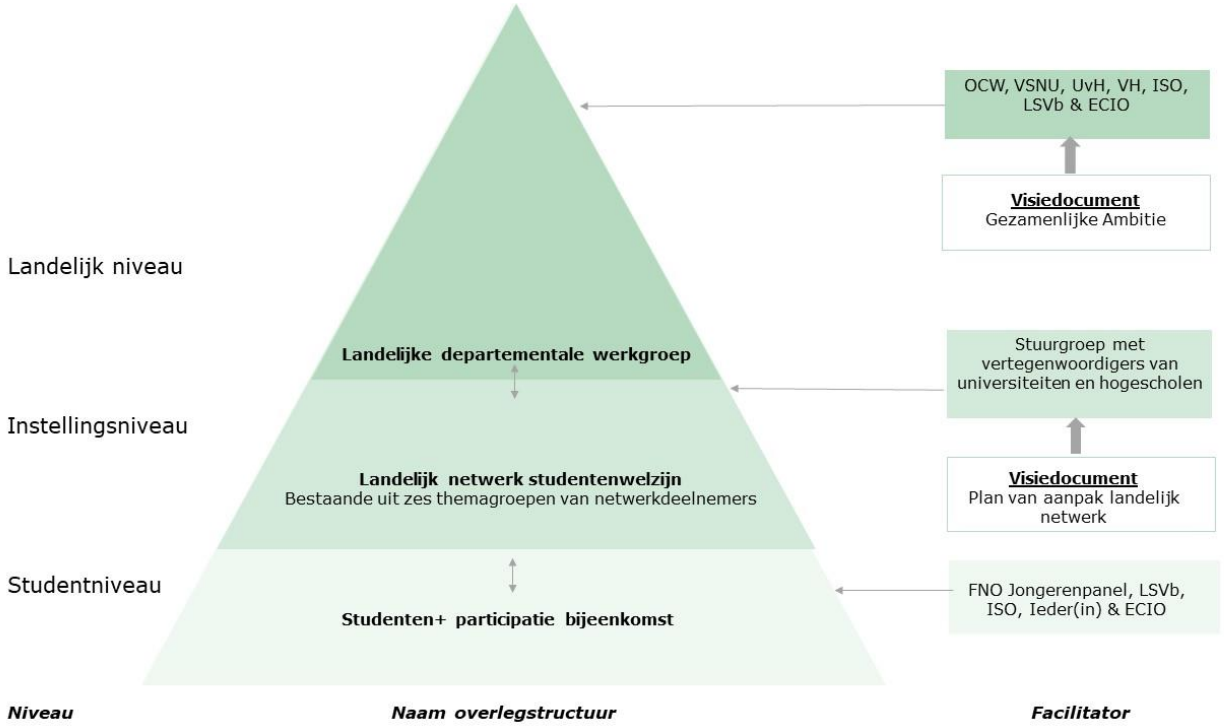

Inhoud

1 Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn 2

2 Voortgangsrapportage 2019-2020 5

2.1 Aandacht voor een meer inclusief hoger onderwijs studieklimaat 5

2.2 Volledige en laagdrempelige informatievoorziening 5

2.3 Intensivering financiële ondersteuning 6

2.4 Instelling specifieke organisatie 6

2.5 Continue aandacht voor bekwaamheid 7

3 Jaarplan 2020-2021 9

3.1 Aandacht voor een meer inclusief hoger onderwijs studieklimaat 9

3.2 Volledige en laagdrempelige informatievoorziening 9

3.3 Intensivering financiële ondersteuning 9

3.4 Instelling specifieke organisatie 9

3.5 Continue aandacht voor bekwaamheid 9

2 Voortgangsrapportage 2019-2020

Iedere individu heeft recht op de noodzakelijke ondersteuning en begeleiding om redelijkerwijs succesvol in het hoger onderwijs een studie te kunnen starten, volgen en afronden. Hiermee wordt recht gedaan aan de brede toegankelijkheid van het Nederlandse hoger onderwijs en het streven naar een inclusief studieklimaat. De partijen die deelnemen in de Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn hebben verschillende activiteiten ondernomen, die zijn gerelateerd aan de vijf ambities, waarop in 2019-2020 zijn ondernomen. De werkgroep kwam in 2019 viermaal bijeen: 16 januari, 22 mei, 2 oktober en 27 november. In 2020 kwam de werkgroep zeven maal bijeen: 22 januari, 11 maart, 24 april, 13 mei, 29 juni, 7 juli, 29 september en 26 november (gepland).

2.1 Aandacht voor een meer inclusief hoger onderwijs studieklimaat

Studeren met een beperking is nog niet in alle gevallen een vanzelfsprekendheid. Ook op psychische problemen ligt vaak nog een taboe. Daarnaast wordt niet altijd voldoende rekening gehouden met de effecten van onderwijsbeleid op het welzijn van studenten. De partijen spreken daarom af om bij de introductie van nieuw beleid of bij aanpassing van bestaand beleid, zowel op overheids- als op instellingsniveau, de eventuele effecten daarvan op studentenwelzijn in ogenschouw te nemen. De onderwijsinstellingen zetten zich daarnaast, samen met de medezeggenschap, in om te komen tot een onderwijsomgeving waarin inclusiviteit de standaard is. Het creëren van meer bewustzijn voor de problematiek binnen de onderwijsgemeenschap, voor gelijke kansen en voor het doorbreken van taboes staan daarbij centraal.

Ondernomen acties

1. De werkgroep deelt practices rondom de ambitie: aandacht voor inclusief hoger onderwijs studieklimaat.
2. ISO, LSVb en ECIO organiseren rondom het thema studentenwelzijn bijeenkomsten met studenten+. Tijdens deze bijeenkomsten wordt er opgehaald wat er onder deze groep studenten leeft. Dit wordt ingebracht tijdens de vergaderingen van de Landelijke Werkgroep.
3. Alle partijen (met uitzondering van de UvH) uit Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn zijn betrokken bij het RIVM/TRIMBOS-onderzoek naar mentale gezondheid en middelengebruik studenten hoger onderwijs, door zitting in de klankbordgroep.
4. VH voert een inventarisatie studentenwelzijn uit.
5. ISO publiceert een rapportage studentenwelzijn.
6. Vertegenwoordigers van het ministerie van VWS sluiten bij de werkgroep aan voor het versterken van interdepartementale samenwerking op het gebied van studentenwelzijn.
7. VH doet een uitvraag naar studentenwelzijn in coronatijd; resultaten zijn met een factsheet gepubliceerd door hogeschool Inholland.
8. VH publiceert Factsheet Studentenwelzijn.
9. De landelijke werkgroep organiseert het ‘Landelijk Inspiratie-event Studentenwelzijn’. Overkoepelend thema is samenwerking rondom studentenwelzijn. Doel van de conferentie: het delen van best practices, inspireren en het presenteren van de voortgangsrapportage.
10. ISO start met een monitor studententevredenheid studentenwelzijn en betrekt de werkgroep bij de opzet van de monitor.

2.2 Volledige en laagdrempelige informatievoorziening

De partijen constateren dat verschillende instanties verantwoordelijk zijn voor (financiële) ondersteuningsmogelijkheden. Studenten zijn niet voldoende op de hoogte van alle mogelijkheden en ervaren in sommige gevallen drempels bij het aanvragen van (financiële) ondersteuning. De valkuil is daarbij ook dat er alleen wordt gefocust op financiële ondersteuning. De partijen spreken daarom af

dat studenten eenvoudig informatie tot zich moeten kunnen nemen. Hierbij gaat het zowel over de informatievoorziening vanuit de centrale overheid als vanuit de gemeente waarin de student woont en vanuit de onderwijsinstelling. De partijen zetten zich in om de informatievoorziening te verbeteren. Hierbij wijzen zij ook studenten op het bestaan van mogelijkheden voor (extra) financiële ondersteuning en persoonlijke begeleiding. Zij kunnen hierbij gebruikmaken van de handreiking 'Informatievoorziening' van de LSVb, het ISO en het Expertisecentrum inclusief onderwijs (ECIO).

Ondernomen acties

1. De werkgroep deelt best practices binnen de ambitie: volledige en laagdrempelige informatievoorziening.
2. Elke organisatie informeert collega's die betrokken zijn bij gesprekken/vormgeving van de accreditatiekaders over de Gezamenlijke Ambitie Studentenwelzijn.
3. ISO en LSVb maken een voorzet voor kaders waaraan een landelijk informatiepunt moet voldoen. Zij toetsen dit bij studenten+ tijdens de studentenparticipatiebijeenkomsten.
4. VSNU voert een inventarisatie uit over aanspreekpunten in studentenbegeleiding.
5. ECIO, ISO en OCW stemmen af hoe de informatievoorziening voor hoger onderwijsstudenten (website) wordt ingevuld.
6. Het ministerie van OCW en ECIO ontwikkelen een landelijke website over studeren in het hoger onderwijs met een functiebeperking of een ondersteuningsbehoefte, in navolging van de website www.mbotoegankelijk.nl.

2.3 Intensivering financiële ondersteuning

In de sectorakkoorden met de VH en de VSNU van april 2018 is afgesproken dat de intensivering van € 2 miljoen ten behoeve van het profileringsfonds, zoals aangekondigd in het Regeerakkoord, met ingang van 2018 wordt ingezet voor studenten die extra ondersteuning en begeleiding nodig hebben. Jaarlijks rapporteren hogescholen en universiteiten hierover in de jaarverslagen. Hierin geven zij aan hoeveel studenten een vergoeding hebben aangevraagd, hoeveel studenten een vergoeding hebben ontvangen en wat de gemiddelde hoogte en duur is van de vergoeding voor studenten in overmachtssituaties. Ter uitvoering van de motie Raemakers/Peters, evalueert het ministerie van SZW het wettelijke instrument Studietoeslag, onderdeel van de Participatiewet.

Ondernomen actie

1. De werkgroep deelt best practices binnen de ambitie: intensivering financiële ondersteuning.
2. Zie ook jaarplan 2020/2021.

2.4 Instelling specifieke organisatie

Het is voor een student niet altijd duidelijk hoe de verantwoordelijkheden tussen de zorg, de onderwijsinstelling en de student zelf zijn geregeld binnen een instelling. Studenten kunnen hierdoor ervaren dat zij van het kastje naar de muur worden gestuurd, waardoor de ondersteuning niet als laagdrempelig wordt ervaren. De partijen spreken daarom af dat hogescholen en universiteiten, in samenspraak met de medezeggenschap, vaststellen op welke wijze preventie, ondersteuning en begeleiding rondom studentenwelzijn op hun onderwijsinstelling is geregeld. Voor zover dit van toepassing is, wordt hierbij ook ingegaan op landelijke campagnes, zoals de campagne 'Hey, het is oké' van het ministerie van VWS, over het bespreekbaar maken van depressies en maatregelen gericht op suïcidepreventie. Iedere hogeschool en universiteit zet zich in dit ook bij de studenten, docenten, studentenbegeleiders, decanen, examencommissies en andere relevante partijen bekend te maken, voor zover dit op hen van toepassing is. Hogescholen en universiteiten kunnen daarnaast, in het kader van de kwaliteitsafspraken, inzetten op studentbegeleiding, gericht op het verbeteren van studentenwelzijn. In samenspraak met de VSNU, de Vereniging Hogescholen, ISO en LSVb wordt ook

nagegaan of het wenselijk is om de kwaliteitsaspecten in het accreditatiekader, rondom studenten met een functiebeperking, uit te breiden naar studentenwelzijn.

Ondernomen acties

1. De werkgroep deelt best practices binnen de ambitie: instelling specifieke organisatie.
2. De Werkgroep onderzoekt waar de grens ligt tussen onderwijs en zorg.
3. OCW en ECIO maken afspraken over de inventarisatie van de definitie van laagdrempelige hulpverlening. Oplevering rapport 'Laagdrempelige Psychische Hulpverlening' een inventarisatie van het aanbod op mbo, hbo en wo.
4. De werkgroep definieert het begrip 'welzijn' ten behoeve van het accreditatiekader.
5. De werkgroep besluit in te zetten op monitoring in plaats van opnemen in het accreditatiekader.

2.5 Continue aandacht voor bekwaamheid

Binnen een hogeschool of universiteit is nog niet altijd voldoende kennis aanwezig om de gewenste en noodzakelijke ondersteuning te bieden. Het is belangrijk dat de onderwijsprofessionals, die in direct contact staan met de student die een ondersteuningsvraag heeft, deze kennis hebben, zoals de docent, studiebegeleider of examencommissie. Het is onwenselijk en kan ook handelingsverlegenheid bij professionals tot gevolg hebben wanneer zij niet beschikken over deze kennis. Afgesproken is dat de hogescholen en universiteiten blijven inzetten op het faciliteren van docenten, studentenbegeleiders, decanen, examencommissies enzovoort.

Met (bij)scholing zijn ze bekwaam en kunnen dan ook de verantwoordelijkheden, zoals deze door de individuele instellingen zijn belegd, uitdragen. Zij weten naar wie of waar zij eventueel naar kunnen doorverwijzen. Het aanbod aan trainingen, informatie en scholing voor medewerkers van hogescholen en universiteiten, wordt inzichtelijk gemaakt en waar nodig uitgebreid. Per 2018 worden ook Comeniusbeurzen gericht op Studentenwelzijn beschikbaar gesteld. Hierbij kan worden aangesloten bij het Actieplan Studentenwelzijn. Onderwijsvernieuwingen, die het welzijn van studenten bevorderen door - binnen de leeromgeving - te werken aan binding en een veilig studieklimaat, zelfontplooiing van de student, vroeg-signalering van (psychische) klachten, bevorderen van veerkracht, weerbaarheid, inclusiviteit en duurzame participatie worden hierin meegenomen.

Ondernomen acties

1. De werkgroep deelt best practices binnen de ambitie: continue aandacht voor bekwaamheid.
2. Zie ook jaarplan 2020-2021.

Factsheet Voortgang 2019-2020

3 Jaarplan 2020-2021

De partijen, die deelnemen in de Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn, hebben voor 2020-2021 verschillende activiteiten, gerelateerd aan de vijf ambities studentenwelzijn, geagendeerd. Een agenda die vanzelfsprekend niet exclusief tot deze activiteiten is gelimiteerd, maar ook inclusief de zaken en taken zal zijn die vanuit de beleidsactualiteit bij de Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn, worden belegd. De bijeenkomsten voor 2021 worden later vastgesteld.

3.1 Aandacht voor een meer inclusief hoger onderwijs studieklimaat

- Verkennen van bestuurlijk draagvlak en monitoring van de adviezen uit de Handreiking studentenwelzijn in Corona-tijd in samenwerking met het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn.
- Bepalen van vervolgacties naar aanleiding van de aanbevelingen van de Monitor Beleidsmaatregelen 2019/2020, hoofdstuk 6: 'Bijzondere Omstandigheden' in samenwerking met het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn.
- Verkennen van de positie en belemmeringen van studerende moeders en zwangerschapsverlof in het hoger onderwijs. Op basis van de bevindingen worden vervolgacties bepaald.

3.2 Volledige en laagdrempelige informatievoorziening

- Website landelijke informatievoorziening studenten met ondersteuningsbehoefte in hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs.
- Opstellen van een communicatieplan voor de Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn waarin best cases en activiteiten structureel worden belicht.

3.3 Intensivering financiële ondersteuning

- Organiseren van een themavergadering om acties rondom financiële ondersteuning te definiëren en probleemeigenaren te identificeren.

3.4 Instelling specifieke organisatie

- Uitvoering van de motie Bruins, het eerste en tweede deel. Onder andere: het ontwikkelen van een actieplan om best practices te delen; het realiseren van een landelijk dekkend aanbod van laagdrempelige psychische hulpverlening op mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten.
- In samenwerking met het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn de taakverdeling bepalen.

3.5 Continue aandacht voor bekwaamheid

- Het organiseren van een themavergadering om acties rondom bekwaamheid te definiëren en probleemeigenaren te identificeren.
- In samenwerking met het Landelijk Netwerk Studentenwelzijn de taakverdeling bepalen.

Factsheet jaarplan 2020 – 2021

26 oktober 2020
Landelijke Werkgroep Studentenwelzijn